

UNIVERSITETET I OSLO

Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet

Eksamen i: FYS1120 og FYS1120L Elektromagnetisme

Eksamensdag: 2. desember 2015.

Tid for eksamen: 14:30 (4 timer)

Oppgavesettet er på 3 sider

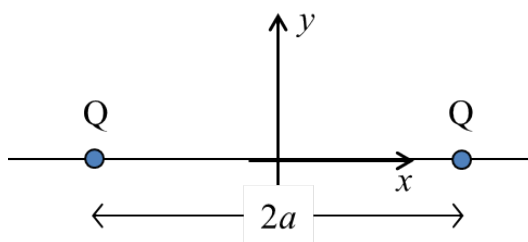
Vedlegg: se side 3

Tillatte hjelpemidler: Angell/Øgrim og Lian: Fysiske størrelser og enheter
Rottmann: Matematisk formelsamling
Elektronisk kalkulator av godkjent type

Kontroller at oppgavesettet er komplett før du begynner å besvare spørsmålene.

Oppgave 1

To positive elektriske ladninger, Q , er fast plassert i papirplanet med avstand $2a$, som vist under.

- a) Lag figur som viser bilde av de elektriske feltlinjene i papirplanet. Hvor er feltet lik null?
- b) Vis at det elektriske feltet langs y -aksen (midt mellom ladningene) er gitt ved

$$E = \frac{Q}{2\pi\epsilon_0} \frac{y}{(y^2 + a^2)^{3/2}} .$$

Hva blir $E(y)$ når $y \gg a$? Kommenter uttrykket.

- c) Finn uttrykk for potensialet, V , langs y -aksen når vi setter $V = 0$ i $y = \infty$.
- d) En ny punktladning, $q > 0$, beveges nedover y -aksen fra $y = \infty$ til $y = 0$. Finn arbeidet som kreves.

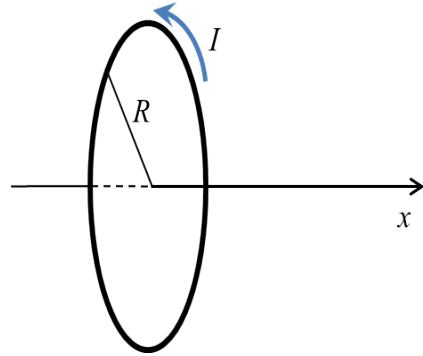
Oppgave 2

Biot-Savart's lov kan skrives

$$d\mathbf{B} = \frac{\mu_0}{4\pi} \frac{I d\mathbf{l} \times \hat{\mathbf{r}}}{r^2} .$$

- a) Forklar presist betydningen av alle symbolene som inngår i likningen over.

En sirkulær ledning har radius R og fører en strøm I , se figuren der x -aksen står normalt på sirkelplanet og går gjennom senteret.

- b) Hva er retningen til B -feltet på x -aksen? Finn bidraget til det totale feltet på aksen fra en liten lengde, dl , av ledningen.

- c) Vis at totalfeltets størrelse på x -aksen er gitt ved,
$$B = \frac{\mu_0 I}{2} \frac{R^2}{(x^2 + R^2)^{3/2}}$$

- d) Nå plasseres 2 slike strømviklinger på x -aksen med en avstand $2R$ mellom dem. Hvor stort er feltet på x -aksen i punktet midt mellom viklingene når $I = 10$ A og $R = 4$ cm?

Oppgave 3

En metallkule med radius R har netto ladning, Q , der $Q > 0$.

- a) Bruk Gauss' lov til å finne et uttrykk for E -feltet utenfor kula.

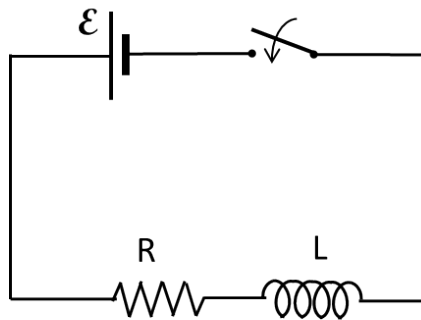
Et tynt kuleskall, også laget av metall og med radius $R' > R$, plasseres rundt kula. Begge har felles senter, og i rommet mellom dem er det vakum. Kuleskallet tilføres ladningen $-Q$.

- b) Vis at kapasitansen for denne kule-kondensatoren er gitt ved,

$$C = 4\pi\epsilon_0 \frac{R R'}{R' - R} .$$

- c) La nå $R' \rightarrow \infty$. Hva blir uttrykket for kapasitansen? Jorda kan betraktes som en ledende kule, og har radius 6380 km. Beregn kapasitansen.

Oppgave 4

Figuren viser en krets der bryteren lukkes ved tiden $t = 0$. Her er $R = 2 \text{ k}\Omega$, $L = 5 \text{ mH}$, mens batteriet har en elektromotorisk spenning på 12 V , og indre resistans 10Ω .

- a) Sett opp en likning som spenningsfallene i kretsen må tilfredsstille.
Hvor stor er strømmen i kretsen rett etter $t = 0$, og etter svært lang tid.
- b) Vis at for $t > 0$ kan strømmen uttrykkes på formen $I(t) = I_0 [1 - \exp(-t/\tau)]$.
Hvor stor er I_0 og tidskonstanten?

VEDLEGG:

$$\epsilon_0 = 8.854 \times 10^{-12} \text{ F/m}$$

$$\mu_0 = 1.257 \times 10^{-6} \text{ H/m}$$